

Posudek oponenta bakalářské práce

Autorka bakalářské práce: Lucie O'Suilleabháin Špalková, DiS

Název práce: Komplexní restaurování Kutnohorské Bible z roku 1489

Tato bakalářská práce se zabývá komplexním restaurováním prvotisku Kutnohorské Bible z roku 1489 s nepůvodní vazbou. Dále popisuje průzkum čtyř dalších tisků Kutnohorské Bible ze sbírek vybraných muzeí a v závěru přináší fotoatlas všech dřevořezů z tohoto prvotisku s popisem.

V praktické rovině se ve své práci autorka věnovala restaurování Kutnohorské Bible, respektive knižního bloku s kolorovaným textem, dřevořezovými ilustracemi a částečným zlacením. Protože desky, ve kterých byl knižní blok uložen, s ním vazebně nesouvisí, řešila studentka i otázku zhotovení nové vazby.

Část věnovaná samotnému zákroku je zpracována detailně a s pečlivostí. Obsahuje všechny náležitosti nezbytné pro zdokumentování takového zákroku. K popsáním postupům mám pouze několik připomínek.

Průzkum stavu objektu před restaurováním je vyčerpávající, přestože jistě ne všechny provedené analýzy mají význam pro samotný zásah. Za detailnější vysvětlení by stálo, proč po odběru vzorků pro mikrobiologickou analýzu autorka i přes negativní výsledek této zkoušky provedla dezinfekci.

Podrobnější odůvodnění by si zasloužilo i rozhodnutí o zahrnutí mokrého čištění do pracovního postupu, zvláště když bylo příčinou pozdějšího (i když obtížně předvídatelného) poškození barevné vrstvy. Buď jak buď, při řešení tohoto problému studentka postupovala příkladně a experimentálně si ověřila výsledky navrženého postupu fixace barevné vrstvy. Pro úplnost by snad zbývalo v práci uvést, kolika iniciál se tento zákrok týkal.

I použití neutralizační lázně v případě listů s měďnatým pigmentem je založeno na z kontextu vyplývajícím, ale nepříliš přesvědčivém úsudku, že degradace papírové podložky je primárně dána nízkým pH v místech nánosu tohoto pigmentu. Ne příliš přesvědčivém v tomto případě proto, že přestože autorka tvrdí, že měření prováděla na několika místech, v příloze se vyskytuje hodnota pouze jedna. Navíc autorka uvádí: „Po změření pH jsem zjistila, že hodnota v těchto místech klesla na hodnotu kolem 5 (viz Tab. 4)“. Uvedená tabulka (jde o Tabulku 3, nikoliv 4) uvádí číslo 5,75.

V případě zhotovení nové vazby na zrestaurovaný knižní blok autorka uvažovala o dvou variantách. Rozhodovala se mezi „neutrální“ dobovou vazbou a měkkou pergamenovou vazbou konzervačního charakteru. Přestože v případě dobové „neutrální“ vazby by se dalo přemýšlet o použití obecných typologických prvků daného období bez vazby na konkrétní knižní korpus, je třeba ocenit snahu autorky o nalezení inspiračního zdroje pro tuto vazbu na dalších exemplářích restaurovaného prvotisku ze sbírek vybraných muzeí. Přestože jak sama autorka říká: „Tento průzkum neprokázal žádnou konkrétní informaci o původní dobové vazbě“, je tvrzení, že v důsledku toho nemůže pro použití dobové „neutrální“ vazby vycházet z historických pramenů ve vztahu k výše zmíněnému snad až příliš silné.

Pevně věřím, že konečné rozhodnutí použít měkkou pergamenovou vazbu bylo dáno spíše vlastnostmi zmíněné vazební struktury než faktem, že s ní má Fakulta restaurování nejvíce zkušeností, jak je uvedeno na str. 31.

Konečně v případě konzervace knižních desek bych považoval čištění usně pěnou 1% Alvolu za krok, který jde možná až příliš za hranici záměru nechat desky „v co nejpůvodnějším stavu“.

Celkově hodnotím předkládanou práci Lucie O’Súilleabháin Špalkové velice kladně. Studentka provedla co do rozsahu i složitosti prací náročný zákrok, který více než dostatečně popsala a doplnila přiměřeným obrazovým doprovodem. Text navíc obohatila o důkladný typografický rozbor restaurovaného exempláře a jeho celkové srovnání se čtyřmi dalšími tisky Kutnohorské Bible. Vedle toho přináší i z pohledu tohoto konkrétního exempláře zajímavý přepis rukopisné zprávy o původu a historii tohoto svazku. Pro další badatele nebo studenty bude jistě přínosný i atlas všech dřevořezů z této edice Bible.

Na druhou stranu je ovšem nutné podotknout, že práci místy neprospívá neúplné zhodnocení provedených průzkumů a analýz a následné nedostatečné zdůvodnění z nich vycházejících restaurátorských postupů.

Text je psán obratně a srozumitelně, s dostačujícím poznámkovým aparátem. Je logicky strukturován a řazen a i proto je možné konstatovat, že studentka splnila všechny požadavky jak na obsahovou, tak formální úpravu tohoto typu závěrečné práce.

S výše zmíněnými připomínkami doporučuji práci k obhajobě a navrhuji hodnocení stupněm „velmi dobře“.

Otázky k obhajobě:

Z jakého důvodu prováděla studentka dezinfekci a mokré čištění?

Jakým způsobem provedla zákrok na listu se zlacením?

Před jakými dalšími typy konzervačních vazeb a proč dala studentka přednost měkké pergamenové?

Funkčnost a trvanlivost měkké pergamenové vazby je dána způsobem zpracování a použitými materiály. Objevilo se na této vazbě něco, co by studentka na další takové provedla odlišně?

Vzešel z průzkumu dalších exemplářů Kutnohorské Bible ve zmíněných institucích nějaký hodnotící protokol, který by mohly tyto instituce v budoucnu použít?

V Praze, 2. září 2014

MgA. Jan Šíblo